

A Kölcsönös megfeleltetés előírásai és követelményei

4. rész Élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások

Fő célja: A gazdálkodót terheli a felelősség azért, hogy az általa felhasznált anyagok és az általa forgalomba kerülő termékek élelmezési és takarmányozási szempontból biztonságosak legyenek, így biztosítva az uniós agrárpolitika reformjának egyik legfőbb célkitűzését, a fogyasztók megfelelő minőségű, egészséges élelmiszerhez való jogát.

Ki ellenőriz?

A megyei kormányhivatal megyeszékhely szerinti járási hivatalának munkatársai.

Kit ellenőriz a hatóság? A növénytermesztőket és az állattartókat.

Mit ellenőriz a hatóság?

Azt, hogy a gazdálkodó...

1. megfelel-e az élelmiszer- és takarmányhigiéniai előírásoknak.
2. megfelelő rendszert működtet-e a nyomon követhetőség biztosítására.
3. naprakészen és pontosan vezeti-e a nyilvántartásait.
4. betartja-e a helyes állattartási gyakorlatot és biztosítja-e a megfelelő higiéniai körülményeit.
5. betartja-e a tojástartásra vonatkozó előírásokat.
6. rendelkezik-e olyan igazolással, amely bizonyítja, hogy a bivaly, szarvasmarha, juh, kecske állománya brucellózistól és gümőkortól mentes.
7. helyesen használja-e az állatgyógyászati készítményeket, növényvédő szereket és biocidokat.
8. előírásoknak megfelelően tárolja-e a hulladékok és veszélyes anyagokat.

Állattenyésztőkre és növénytermesztőkre egyaránt vonatkozó követelmények:

- naprakész nyilvántartás vezetése
 - alapanyag beszállítókra vonatkozó információkat
 - vállalkozás által előállított végterméket, élelmiszert, takarmányt vásárlókra vonatkozó információkat
- élelmiszereket, takarmányokat el kell látni címkékkel vagy azonosító eszközökkel (a nyomon követhetőség érdekében)
- A zöldség-gyümölcs termékek esetében a termelő által saját gazdaságában előállított terméket jelöléssel kell ellátni.
- A nyomon követés biztosításához szükséges a bizonylatok, dokumentációk megőrzése, ellenőrzés során történő bemutatása.
- Az előállítónak gondoskodnia kell arról, hogy a veszélyes anyagokat és hulladékokat az előírásoknak megfelelően tárolja és semmisítse meg, továbbá a veszélyes anyagok ne kerüljenek kapcsolatba a vállalkozásból kikerülő termékekkel.

Mit jelent a nyomon követhetőség?

A gazdálkodónak naprakészen tudnia kell a nyilvántartásból, hogy kitől milyen alap- és segédanyagokat szerzett be, illetve milyen vállalkozásoknak szállított a saját gazdaságában megtermelt/előállított/csomagolt élelmiszerekből, takarmányokból.

- rendelkezniük kell egy olyan rendszerrel, amely azonosíthatóvá teszi közvetlen beszállítóikat, illetve közvetlen vásárlóikat;
- létre kell hozniuk egy „beszállító-termék” kapcsolatot (azaz: melyik termék melyik beszállítótól származik);
- létre kell hozniuk egy „vásárló-termék” kapcsolatot (azaz: melyik terméket melyik vásárlónak adták el).

Nem szükséges a közvetlen vásárlók azonosítása abban az esetben, ha azok végső fogyasztók.

Nagyon fontos, hogy a gazdálkodó által működtetett rendszerrel a termékek fizikai mozgása is követhető legyen, azonosítható legyen.

A dokumentumok megőrzésével kapcsolatban, általánosságban, hogy azokat 5 évig kell megőrizni. Ettől az általános szabálytól azonban el lehet térni néhány esetben.

Amennyiben az élelmiszer- vagy takarmány-vállalkozó úgy véli vagy okkal feltételezi, hogy egy termék, amelyet a vállalkozás behozott, előállított, feldolgozott, gyártott vagy forgalmazott, **nem felel meg** az élelmiszer- és takarmánybiztonsági és minőségi követelményeknek, köteles haladéktalanul kezdeményezni az élelmiszer vagy takarmány kivonását a piacról, és tájékoztatni erről az illetékes hatóságot. Tájékoztatnia kell a termék felhasználóit a kivonás okáról, valamint szükség esetén vissza kell hívnia a már elszállított terméket.

Hulladék és veszélyes anyagok tárolása

A gazdálkodónak gondoskodnia kell arról, hogy ...

- a hulladékok és veszélyes anyagok...
 - megfelelően legyenek tárolva és megsemmisítve,
 - ne szennyezhessenek be más terméket,
 - ne károsítsák az állatok egészségét,
 - rendszeresen el legyenek szállítva,
- a hulladékgyűjtők zárható fedéllel legyenek ellátva,
- a tároló edények rendszeresen tisztítva, indokolt esetben fertőtleníttve legyenek,
- az üzemben használt tisztító- és fertőtlenítőszereket, valamint az egyéb veszélyes anyagokat külön helységben elzárva, vagy zárható szekrényben, de mindenképpen elkülönítve tárolják

Rossz példák:

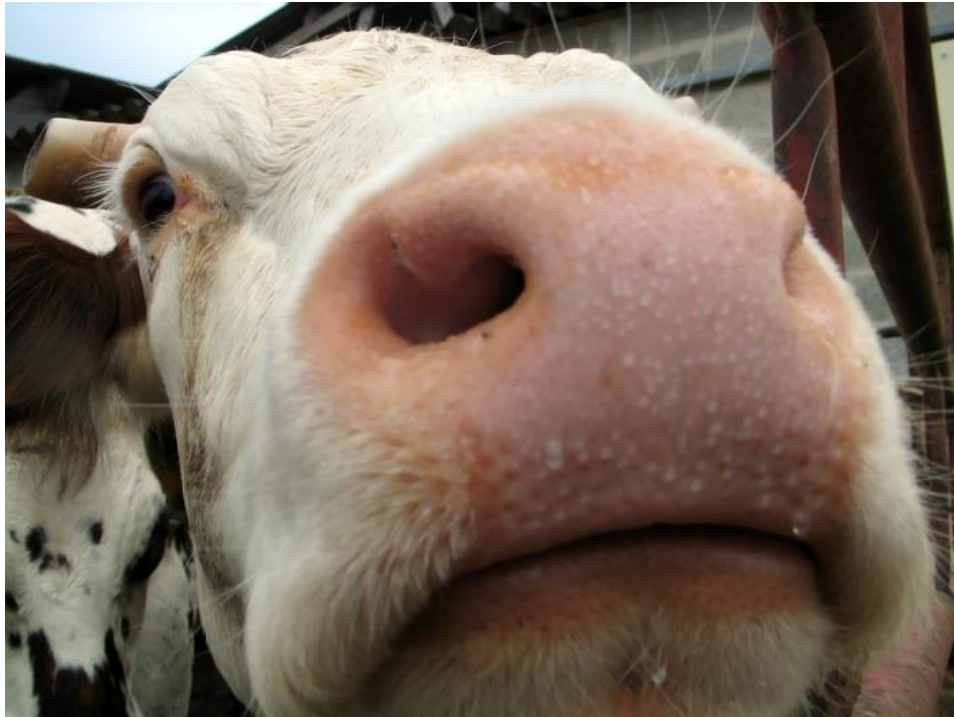

Állattartókra vonatkozó követelmények

- CSAK olyan tej használható fel, mely olyan bivaly, szarvasmarha, juh vagy kecskeállománytól származik, amely brucellózistól és gümőkortól mentes.
- Takarmány-adalékanyagok és állatgyógyászati készítmények helyes használata és tárolása fontos.
- CSAK nyilvántartott takarmány-vállalkozástól lehet takarmányt beszerezni.

Tejtermelőkre vonatkozó követelmények

- Ide azon tejtermelő állatokkal szemben támasztott követelmények tartoznak, melyek az előállított tej emberi fogyasztásra való minőségét garantálják.
- A tej olyan állatokból származzon, amelyek jó egészségi állapotban vannak, mentesek bizonyos fertőzésektől és nem kaptak tiltott szereket.
- Ha gyanú merül fel → megbetegedett állat, jól látható tünetek vannak → az állatok fejését úgy kell elvégezni, hogy a tej ne keveredhessen az egészséges állatok tejével.
- Gyógyszeres kezelésen átesett állatok tejét az élelmezés-egészségügyi várakozási idő lejáratáig szintén külön kell fejni és gondoskodni kell annak megsemmisítéséről.
- Mindent dokumentumokkal kell alátámasztani.
- A nyerstej termelésére vonatkozó egészségügyi követelményeket részletesen elérhetőek a [gazdálkodói kézikönyv](#)ben.

A fejés, a begyűjtés és a tej szállítása alatt betartandó higiéniai követelmények

A fejés során különös figyelmet kell fordítani a következőkre:

- a fejés megkezdése előtt a tőgybimbókat, a tőgyet és a környező részeket meg kell tisztítani
 - azonosítani kell az olyan állatorvosi kezelésen átesett állatokat, amelyek kezelése során maradékanyagok juthatnak a tejbe, és az előírt élelmezés-egészségügyi várakozási idő letelte előtt az ilyen állatoktól származó tejet elkülönítetten kell kezelni, nem használható fel emberi fogyasztásra.
- Minden, a tejjel érintkező felület legyen semleges, és ne bocsásson ki az élelmiszerben oldódó, vagy abban megkötődő anyagokat.
 - Tisztításra-fertőtlenítésre csak az igazoltan jóváhagyott szer használható fel.
 - Az élelmiszerrel érintkező gépeket, berendezéseket, csővezetéseket, munkaeszközöket és tároló, szállító eszközöket úgy kell kialakítani, karbantartani, hogy ne szennyezzék az élelmiszert, megfelelően lehessen tisztítani, fertőtleníteni őket.
 - A berendezések, eszközök és helyiségek takarításának és fertőtlenítésének módját és gyakoriságát részletes takarítási utasításban, írásban kell meghatározni.
 - A takarítás hatékonyságát rutinellenőrzési programokkal kell felügyelni, eredményét dokumentálni kell!!
 - A berendezéseket és az edényzetet legalább naponta tisztítani, fertőtleníteni kell.
 - A tisztítást csak olyankor lehet elvégezni, amikor nem áll fenn a termék szennyeződésének kockázata.

- A fejt tejre vonatkozó szabályok:

- A tejet közvetlenül a fejést követően tiszta helyen, az állatoktól elkülönítve, a szennyeződés lehetőségét kizárva kell tárolni, le kell hűteni
 - napi gyűjtésnél: legalább 8°C-ra
 - nem napi gyűjtésnél: legalább 6°C-ra
- Nem kell eleget tenni a hőmérsékleti követelményeknek, ha a tejet a fejés után legfeljebb két órával feldolgozzák, illetve ha bizonyos tejtermékek előállításához kapcsolódó technológiai okokból magasabb hőmérsékletre van szükség.
- Az állati kártevők elleni védekezés a korábbiakban részletezettek szerint ezekben a helyiségekben is meg kell, hogy történjen.

Tojástermelőkre vonatkozó követelmények

- A gazdálkodók a tojásokat tisztán, szárazon, idegen szagoktól mentesen, a rázkódástól és a közvetlen napfénytől hatékonyan védve kell, hogy tartsák a termelő helyiségeiben.
- Higiénias előírásokat be kell tartania a gazdálkodónak.
- Új állomány telepítésekor az állatok csak megfelelően előkészített, fertőtlenített épületben fogadhatók.
- A kártevők elleni védekezés kiemelkedően fontos a járványvédelemben.
- Dokumentálni kell: az épület előkészítését, kártevők elleni védekezés folyamatát.

Takarmány-adalékanyagok és állatgyógyászati készítmények helyes használata

Az állatgyógyászati készítmények használati utasításában feltüntetett alkalmazási módot és adagot be kell tartani, a **lejárat** **időt** figyelembe kell venni az állatgyógyászati készítmény alkalmazásakor.

Élelmiszer-termelő állatok kezelésére szolgáló állatgyógyászati készítmények esetében be kell tartani a vonatkozó élelmezés-egészségügyi várakozási időt.

Folyamatos nyilvántartást kell vezetnie, aminek tartalmaznia kell a következőket:

- a vásárolt, birtokolt, illetve alkalmazott állatgyógyászati készítmény nevét, mennyiségét;
- adagolását és az alkalmazás módját;
- a készítmény forgalmazójának nevét és címét;
- az alkalmazás időpontját és időtartamát;
- a kezelt állatok fajtát, számát és azonosító adatait;
- az állatorvosi tájékoztatást, illetve az állatorvosi vények, megrendelők másodpéldányait.

Helyes állatetetési gyakorlat

- A takarmányt a kemikáliáktól és az etetés céljából tiltott egyéb termékektől elkülönítetten kell tárolni.
- A vetőmagot az állatoktól elzártan kell tárolni.
- A gyógyszer nélküli takarmányt a gyógyszeres takarmánytól elkülönítetten kell kezelni a kontamináció (szennyezés) veszélyének elkerülése érdekében.
- A létesítményen belüli takarmányszállító járműveket és etető berendezéseket rendszeresen tisztítani kell, különösen, amikor a gyógyszeres takarmány szállítására és elosztására használják azokat.
- Az állattartók csak nyilvántartott takarmány-vállalkozástól szerezhetnek be takarmányt.
- Folyamatos nyilvántartást kell vezetni:
 - NYILVÁNTARTÁSI KÖTELEZETTSÉG minimum pontjai:
 - az állatok etetésére használt takarmány jellege és eredete;
 - az állatoknak adott állatgyógyászati készítmények vagy egyéb kezelések, a beadás dátumai és az élelmezés-egészségügyi várakozási idő;
 - az állatokból vett mintákon vagy más, az emberi egészség szempontjából fontos, diagnosztikai célra vett mintákon végzett laboratóriumi vizsgálatok eredményei;
 - az állatokon vagy állati eredetű termékeken végzett vizsgálatokról szóló vonatkozó jelentések.

Jó tippek:

A kártevők elleni védekezési szabályos tartamára vonatkozóan a következők javasoltak:

- a kártevők elleni védekezés, illetve a kártevők irtásával összefüggő szükséges oktatás tájékoztatás módja;
- kártevők megnevezése, amelyekre a szabályozás vonatkozik;
- a védekezésbe bevont – akár üzemi, akár üzemen kívüli – területek helye, jellege, mérete;
- felelős személyek neve, beosztása, elérhetősége;
- az állati kártevők elleni védekezés eljárásrendjének alapjai
- a kártevőirtást követő takarítás rendje

A higiénikus fejés állandó biztosítása érdekében célszerű a fejést és tejkezelést leíró, írásos szabályozással rendelkeznie a gazdálkodónak. A szabályozásnak a fejéssel kapcsolatban a következőkre javasolt kitérnie:

- a tőgy, illetve a bimbó fejés előtti tisztítása, fertőtlenítése erre engedélyezett szerekkel;
- az ún. első tejsugarak kézi kifejtése és vizsgálata a klinikai tőgygyulladás kizárására;
- fejés után a tőgybimbó füröszttése engedélyezett szerrel.

TILOS:

- Állatgyógyászati készítmények alkalmazását követően a kezelt élelmiszertermelő állatokat a kötelező élelmezés-egészségügyi várakozási idő letelte előtt forgalomba hozni tilos.
- Tilos olyan állatok tejét forgalomba hozni, amelyek betegsége tüneteit mutatják.
- Tilos a gyógyszerrel kezelt állatok tejét forgalomba hozni az élelmezés-egészségügyi várakozási idő letelte előtt.
- Tilos olyan élelmiszert, illetve takarmányt forgalomba hozni, amely nem felel meg az élelmiszer-, illetve takarmánybiztonsági követelményeknek.

Növénytermesztőkre vonatkozó követelmények

- Növényvédőszer, biocidok megfelelő használat, tárolása
- Napra kész nyilvántartás vezetése
- Várakozási idő betartása
- A gazdálkodónak legalább az alábbi pontokban felsoroltaktól kell nyilvántartást vezetnie:
 - a növényvédőszer és biocidok használata
 - a növényekből vett mintákon vagy más, az emberi egészség szempontjából fontos mintákon végzett laboratóriumi vizsgálatok eredményei
 - genetikailag módosított vetőmagok felhasználása
 - minden beérkező növénytermesztési termék származási helyéről és mennyiségétől, valamint minden kimenő növénytermesztési termék rendeltetési helyéről és mennyiségéről.

TILOS:

- Növényi terméket az adott termékre nem engedélyezett növényvédőszerrel, biociddal kezelni.
- Növényvédőszerrel vagy biociddal kezelt növényi terméket a munkaegészségügyi és élelmezés-egészségügyi várakozási idők letelte előtt forgalomba hozni.

Bővebb információ az alábbi helyeken található:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal: www.nebih.gov.hu ,
Európai Élelmiszer-biztonsági Hivatal: www.efsa.europa.eu ,
illetve a korábban már említett gazdálkodói kézikönyvben.